ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07 Ta'limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

№3(1)
2026

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 580 sahifa, 2-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:
Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),dotsent
Doniyorov S. M. –"Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:
Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences
Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:
Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:
- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):
- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek oilalarida ona-bola munosabatlari va ularning oilaviy emotsional muhitni shakllantirishdagi ahamiyati 18
Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna

O'quvchi yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida 22
Mirzayeva Faroxat Odiljonovna

Raqamli muhit ta'sirida bolalar psixikasidagi transformatsiya jarayonlari 30
Abdullayeva Sh. H.

Turli yosh davrlaridagi shaxslarda o'zini o'zi faollashtirish xususiyatlarining tafovutlanishi 33
Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li

Bolalarni maktab ta'limiga intellektual tayyorlash va vitagen tajribasini rivojlantirishga metodik yondashuvlar 37
Abdullayeva Feruza Shavkatovna

Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni steam asosida o'qitishning interfaol metodlari 42
Aliqarshiyeva Durdona Sharofiddin qizi

O'simliklar guruhlari mavzusini o'quvchilarga tushuntirishda interfaol metod va vositalardan foydalanishning samaradorligi 49
Dehqonboyev Muhammad To'lqin o'g'li

Kichik maktab yoshidagi shaxsda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik shartlari 55
Jo'rayev Avazbek Umar o'g'li

Matematika o'qitish jarayonida o'quvchilarning mantiqiy kompetentligini shakllantirish 59
Kalandarova Maxliyo Aslonovna

Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik madaniyatini rivojlantirishda raqamli ta'lim imokoniyatlaridan samarali foydalanish 63
Kamalova Dilorom Olimjon qizi

Maktabgacha ta'limni rivojlantirish – kelajak avlod kamolotiga qaratilgan strategik islohot 68
Kamolova Gavhar Akbarovna

Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi 71
Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi

Insult bilan xastalangan bemorlarda nutq buzilishlari korreksiyasiga yondashuvlar 74
Maxkamova Laylo Majidovna

Milliy ta'lim tizimini yangilash va rivojlantirishning strategik modeli 77
Mengliqulova Maftuna Abdullayevna

Yangi O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik va uning shaxs psixikasiga deterministik ta'siri 82
Nishonova Oydinoy Mashrabjon qizi

Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishda o'qituvchining fasilitatorlik roli 86
Sariyeva E'tibor Matchanboyevna, Urazbayeva Sabohat Ortiqbayevna, Yuldasheva Gavxaroy O'rinboy qizi

Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanishning bugungi holati: muammo va imkoniyatlari 90
Suyarov Xurshid Baxriddinovich

Tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish metodikasi 95
Toshpo'latova Guldona Tulqin qizi

Kreativ yondashuvni shakllantirishda o'qituvchining innovatsion faoliyatini shakllantirish metodikasi 98
Usarova Marg'uba Nazar qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ nutq malakasini rivojlantirishning metodologik asoslari 102
Vaisova Yodgora Sardorbek qizi

Destruktiv oilalarda shaxslararo munosabat psixologiyasi 106
Sharafutdinova Xadichaxon Gulyamutdinovna

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari 110
Xalilayev Batirjon Taxirovich

O'quvchilarning individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash mezonlarining pedagogik va raqamli diagnostik asoslari 114
Xalknazarova Aysuliw Maxsetbaevna

Klinik integratsiya asosida farmakologiya fanini o'qitish modelini ishlab chiqish 118
Xasanboyeva Nafisaxon Abdullojonovna

Yurak glikozidlaridan zaharlanishni oldini olishni o'qitishning metodik-pedagogik asoslari 121
Xoliqova Oyistaxon Yuldashevna

Oliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning universal va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi 125
Xurramov Anvar Jumanazarovich

Studying the Role of Magic Numbers and Nucleon Shells in Nuclear Structure 129
Yakubova Shoxidaxon Qodirovna, Dehqonova Ohista Qosimjonovna

Методика адаптивного физического воспитания молодежи с интеллектуальными нарушениями посредством специализированных гимнастических упражнений 133
Аслонова Гуллола Акрам кизи

Понятие эмоционально-оценочной лексики 137
Каримбаев Ниетбай Шарипович, Усенова Гульзира Женгисбай кызы

Изучение русского языка с использованием цифровых платформ: потребности, проблемы и решения 140
Умарова Дильфуза Маматкуловна

Инклюзивное образование в Республике Узбекистан: сравнение с мировым опытом 144
Пирманова Бахора Эшмухаммадовна

Inklyuziv ta'lim jarayonida empatiya va rahm-shafqatning pedagogik ahamiyati 148
Olimova Sarvara Sobitxon qizi

Bo'lajak defektologlarni oila bilan ishlashga tayyorlashning nazariy asoslari 152
M. B. Muxtorova

Maktabgacha yoshdagi eshitishida nuqsoni bor bolalarni talaffuzga o'rgatish metodlari 156
Bo'ronova Suxsoraxon Behzodjon qizi

The Role of Identity, Motivation, and Investment in Teaching English at School (Experimental Study) 160
Shahobova Sitora Baxromovna

Bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirish jarayonining zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos pedagogik modeli 166
Olimova Dilrabo Nurali qizi

Raqamli transformatsiya sharoitida tikuvchilik va dizayn ta'limida innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida talabalar kasbiy kompetentligini rivojlantirish muammolari va istiqbollari 169
Umarova Fotima Abduraximovna

Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini zamonaviy darsliklardan samarali foydalanishga o'rgatishning interaktiv metodlari 172
Kosimova Gullola Mullajonovna

Iqtisodiy ixtisoslik talabalari kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish: rus tili fanini o'qitishda 176
Nuraliyeva Maftuna G'ulomovna

Raqamli texnologiyalar asosida bo'lajak o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish bosqichlari 182
Xidirova Nodira Abduganiyevna

Maktabgacha ta'limda ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda pedagogning kompetensiyasi 185
Eshmuratova Gauxar Maxsudovna

Frazeologik birliklar identifikatsiyasi 188
Omadjon Azamov Burxonovich

O'smirlik davrida empatiya rivojlanishiga ijtimoiy tarmoqlar va virtual muloqotning ta'siri 192
Qodirova Zebuniso Malikovna

Pedagogical Mechanisms for Enhancing the Competitiveness of Higher Education Services in the Context of Socio-Economic Globalization 197
Babayeva Lola Ibragimovna

Integrativ yondashuv asosida talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning pedagogik tizimini takomillashtirishning dolzarbligi 202
M. X. To'xtamisheva

Murakkab nuqsonli bolalarni umumta'lim maktablariga tayyorlash jarayonida logopedning kommunikativ malakasini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari 207
Abdubokiyeva Adiba Baxodir qizi

Oliy ta'limda mustaqil ta'lim mazmunini kognitiv kompetensiyalarga yo'naltirib tashkil etish 211
Adashova Guljaxon Muxammadjonovna

STEAM yondashuvi asosida tayyorlov guruh bolalarining bilish faoliyatini faollashtirishning samarali yo'llari 215
G. B. Maxmudova

Bo'lajak oligofreno-pedagoglarning kompetentlik faoliyatini tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari 219
Jumaboyev Nurillo Xayrullo o'g'li

Sun'iy intellekt asosida ta'lim sifatini monitoring qilish mexanizmlarini takomillashtirish 223
Jumanazarova G. U.

Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda duduqlanishni o'yin asosida bartaraf etish texnologiyalari 227
Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Mamatqulova Sarbarxon Axmadjon qizi

Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi 230
Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi

Sharq va G'arb mutafakkirlari merosida shaxs tarbiyasi masalalari 233
Mirabzalova Zaxro Shuhrat qizi

Oliy ta'limda talabalarning o'z-o'zini personallashtirishini tashkil qilish 238
Shamsiddinova Adiba Muzaffar qizi

Формирование интеллектуальных умений детей старшего дошкольного возраста в условиях цифровой образовательной среды 242
Скрыльников Юрий Степанович

Динамика становления профессионально значимых личностных качеств будущих педагогов 246
Тиллашайхова Хосият Азаматовна

Hamid Olimjon ijodining shakllanishidagi manbalar va ijodiy omillar 250
U. A. Jumanaazarov

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari moslashuvining psixologik yondashuvi 254
G. R. Ibragimova, Abdukarimova Dilfuza

Tarixiy obidalar asosida tasviriy san'at talabalari ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi 258
Qurvanboyeva Diyora Muzaffar qizi

Bo'lajak o'qituvchilarda sotsial intellekt va shaxslilik kamolotning o'zaro bog'liqligi 262
Avlayev Orif Umirovich

AR texnologiyasi asosida kompyuter arxitekturasini o'qitishni takomillashtirishning pedagogik asoslari 267
Saidkarimxonova Dilnozaxon Saidazizxon qizi

Sun'iy intelektning ixtisoslashgan ta'lim muassasalari bitiruvchilarini tayyorlash sifatini oshirishdagi o'rni 273
Ubbiyev Alisher Tairovich

Inklyuziv ta'lim bo'yicha respublikada olib borilayotgan faoliyat 277
Sattorova Mohira Aminqulovna

Tasviriy faoliyat jarayonida maktabgacha tayyorlov guruh bolalarida emotsional intellektni shakllantirish . 281
Namazbayeva Lola Zakirovna, Malikova Umida Nurliboy qizi

Sport maktablarida 12–14 yoshli gandbolchilarda to'pni ilish va uzatish texnikasini takomillashtirish metodikasini ishlab chiqish 285
Ismatullayeva Fotima Rustam qizi

Методология изучения этнопсихологических аспектов понимания долга перед родителями: цели, задачи и гипотезы исследования 289
Эргашев П. С., Азимова Х. А.

Uzluksiz ta'lim tizimida metakompetensiyalarni rivojlantirish strategiyalari va ularning tasnifi 292
Xurramov Anvar Jumanazarovich

Fundirlash konsepsiyasi – kelajak pedagoglarining asosiy poydevori 296
G'oyimov Umar Eshmurodovich

Pedagogik oliy ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan metodik ta'minotning hozirgi holati: tahliliy o'rganish 301
Xujamkulova Nafisa Ruzikulovna

Pedagogik metod: intellekt xaritalar yordamida lazerlarning amaliyotda qo'llanilish sohalarini vizuallashtirish 307
Olimjonova Nigina Sobirjon qizi

Maktabgacha ta'lim tashkiloti guruhlarida rivojlanish markazlarini tashkil etish 312
G. R. Ibragimova, Normamatova Rayhona Alisher qizi

Pedagogik o'yinlar va interaktiv faoliyatlarning ta'lim jarayonidagi o'rni 317
Qodirova Sevara Shuxratovna

Shaxs psixikasi rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar 325
Boboyeva Maxsuda Ataxonovna, Rajapboyeva Ozoda Shuxrat qizi, Karimova Malohat O'rinboy qizi

Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning sifat samaradorligi 329
Hasanova Dilnora Rustam qizi, Ehnazarov Jo'raqul

Integratsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy sifatlarini shakllantirishning metodik tizimi 333
Boynazarova Munojat

O'yin faoliyati orqali kasbga yo'naltirish mexanizmlari 337
Allaberdiyeva Kumri Xamrayevna, Toshmurodova Marjona

Модель методического сопровождения педагогов доо в развитии математической грамотности и логического мышления старших дошкольников на основе игровых технологий 340
Гаухар Джанпеисова

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining baholash malakasini rivojlantirish muammolari va imkoniyatlari 347
Majidova Hilola Eshquvat qizi

Формирование коммуникативной компетенции студентов на занятиях узбекского и иностранных языков: интегративный подход 351
Турланова Сауле Дадажановна

Ta'lim jarayonida digital storytelling metodidan foydalanish orqali o'quvchilarning ijodiy yozuv kompetensiyasini shakllantirish 357
Maxsetova Zuxra Torebayevna

Futbol mashg'ulotlarida kreativ yondashuvlarni qo'llash amaliyoti 361
Karimov Odiljon Baxadirovich

Oliy ta'limda talabalarning kreativligini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishning nazariy-metodologik asoslari (amaliy matematika yo'nalishi misolida) 364
Samatova Munira Dilshod qizi

Подготовка к школе как условие развития коммуникативных умений у детей дошкольного возраста с тяжёлыми нарушениями речи 368
Ахмедова З. М., Абдурахмонова М. А.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirishga talaba motivatsiyaviy-qadriyatli munosabatlari tizimi shakllanganligi darajalari va ularning sifatiy tavsifi 373
Ergasheva Matluba Burxonovna

Ritmik va ijodiy gimnastika mashqlari orqali bolalarda estetik didni shakllantirish metodlari 378
Kamchiyev Salimberdi Xudayberdiyevich

Interaktiv ta'lim platformalari asosida informatika va axborot texnologiyalari faniga oid kompetensiyalarni rivojlantirish samaradorligi 382
Karimov Feruz Raimovich

Koxlear implantli bolalar og'zaki nutqini shakllantirishda qo'llaniladigan zamonaviy usullar 386
Mamasiddikova Maftuna Akbarjon qizi

Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining media savodxonligini oshirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari 389
Masharibova Lobar Rayimberganovna

Duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini o'yin texnologiyalari asosida rivojlantirish 393
Mirtoyeva Shohruza Ibjohimjon qizi

Maktab voleybol sport to'garaklari mashg'ulotlarida harakatli o'yinlardan foydalanish 396
Ortug'mat Jumanov, Zarina Abdusattarova

Talabalar mustaqil ta'limini samarali tashkil etish omillari va mexanizmlari 400
Raxmatova Nargiza Dolibayevna

Bola nutqining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi salbiy va ijobiy muhit omillari. XXI asr taraqqiyotida nutq faoliyatining shakllanishi 403
Ro'ziyeva Nozimaxon Oybek qizi

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining ijodkorligini ijtimoiy-pedagogik faoliyatda rivojlantirish texnologiyasi 406
Sadikova Dilafruz Xusanovna, Butayeva Gavhar Xudoyorovna

Fan va tabiatni tanishtirish orqali maktabgacha katta yoshdagi bolalarni rivojlantirish usullari 410
Sh. T. Musulmonova

15-17 yoshgacha bo'lgan kurashchilarni yillik yuklamalarini taqsimlash 413
Qirgiboyev Shaxbozbek Aslidin o'g'li, Xamidjonov Muhammadbobir Ulug'bek o'gli

Davlat boshqaruvi tizmida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi 416
Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li

O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri 419
Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi

Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarni shaxsiy rivojlantirish 422
Turdiyeva Raxima Kurbanovna

Matnli topshiriqlar vositasida ona tili darslarida o'quvchilarning kreativ tafakkurini rivojlantirish 426
Yulbarsov Ochilbek Obidjon o'g'li, Isayeva Gulnur Shakirjanovna

Методы исследования сенсомоторных эффектов и внимания у детей дошкольного возраста 432
Г. С. Алиходжаева

Роль театрализованной деятельности в формировании представлений о родине у дошкольников . 436
Г. С. Алиходжаева, У. О. Мамадалиева

Логическое мышление детей 5–7 лет в вариативном дошкольном образовании: нормативные основания и концептуальная модель 440
Г. Э. Джанпеисова, В. В. Горбунова, Э. З. Убайдуллаева

O'qitishning maqsad va vazifalarini talabalarning bo'lajak pedagogik faoliyatini modellashtirish sifatida ... 444
Murodova Umida Dilmurodovna

Развитие прагматической компетенции аудирования с помощью инновационных технологий в обучении немецкому языку 449
Саидова Махсудахон Аббасовна

Развитие профессиональной подготовки будущих воспитателей в системе высшего педагогического образования 452
Собирова Пошшаой Эркин кизи

Современные педагогические концепции и структурные элементы игровых технологий 455
Хафизова Машхура Аминовна

Davolanish ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarga tibbiy-psixologik yondashuvlar 458
Po'latxo'jayeva Malika Rustamovna

Equal Voice in the Classroom: A Gender-Based Approach 463
Gafurova Nodira Ravshanovna

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Matematik tafakkur kompetensiyalarini rivojlantirishda singapur ta'lim modelining innovatsion pedagogik yondashuvlari 468
Sanobar Ibragimovna Kenjayeva

Boshlang'ich sinf mikrodars ishlanmasining texnologik xaritasini yaratish usullari 475
Yusupova Gulshiraxan Zinatdinovna

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning pedagogik ahamiyati 479
Sodiqova Gulbahor G'ofurjon qizi, Abduvohidova Rayhona Nuriddin qizi

6–7 yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda mantiqiy fikrlashga o'rgatishning ahamiyati 484
Sultonova Sitora Zarif qizi

Debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirish 488
Gulamov Shavkat Maxmudovich

Kognitiv yuk nazariyasi asosida boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'quv jarayonini optimallashtirish 492
G'ulomova Moxinur Inomjon qizi

Muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining shakllanishidagi psixologik-pedagogik omillar 497
Pulatova Odinaxon Xamidovna

Tarbiyaviy ishlarni tashkil etish pedagogik muammo sifatida 501
Qulmatova Xurshida Abdurahmonovna

O'quvchilarga algebrani o'qitishning dolzarb masalalari 504
Qodirova B., Ibragimov N.

Bo'lajak biologiya o'qituvchilarining kasbiy kompetentsiyalarini takomillashtirish masalalari 509
Axmadjanova Moxiyat Sadriyevna

Bo'lajak tarbiyachilarning elektron ta'lim resurslari va innovatsion dasturlar bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirish 513
Sultansaidova Mushtariy Abzalxanovna

Jo'rj Oruell asarlarida davr va shaxs fojiasi 516
Xatamova Kumush Javxar qizi

"Tabiiy fanlar" fanini o'qitish texnologiyasini STEAM yondashuvi asosida tuzish metodikasi 519
Imankulov Nurbek Tursunkul o'g'li, Ashirov Shamshidin Annazarovich

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv faoliyatiga samarali ta'sir etuvchi irodaviy sifatlar 525
Ma'rufjonova Rohila Lutfulla qizi

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida texnik ijodkorlikni shakllantirishning mazmuni va metodikasi 528
Xudaykulova Saida Zakirovna

Aqli zaiflik va autizm spektri buzilishining klinik-pedagogik farqlari 533
Zokirova Fozilaxon Zafarjon qizi

STEAM yondashuvi asosida kreativ fikrlashni shakllantirishning didaktik imkoniyatlari 538
Erkinov Ozodbek Faxriddin o'g'li

Neologizmlar – badiiy matnda uslubiy vosita sifatida 540
Ibragimova Shoira Normuminovna

Nutq nuqsoniga ega bo'lgan bolalar ota-onalarini logopedik korreksion ishiga jalb etish 543
Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Abdullayeva Gulzoda Abdurazoq qizi

Rus tili darslarining samaradorligini oshirishda nutqiy kompetensiyani shakllantirishning ilmiy-metodik asoslari 546
Jurayeva Nilufar Shovkat qizi

Autizm spektridagi bolalarda nutqni rivojlantirish uchun sensor integratsiya usullarining ta'sirini o'rganish 549
Mo'minova Gulnora Qurvonali qizi

Yosh taekvondochilarni maxsus mashqlar yordamida kyorugi texnikasini rivojlantirish 552
Sheraliyev Sarvarbek Soxibjon o'g'li

"Motivatsion yondashuv" hamda "kreativ fikrlash" tushunchalarining mazmun va mohiyati 556
Toshnazarova Mohinur O'sarali qizi

Bo'lajak tarbiyachilarning muloqot madaniyatini rivojlantirishda kompetensiyaviy yondashuvning o'rni 559
Umarova Feruzabonu Bobir qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Ta'lim falsafasining ijtimoiy-madaniy evolyutsiyasi 562
Uzakova Zahroxon Muhammad Zarif qizi

Fizika ta'limida ijodiy tafakkurni shakllantirishning innovatsion modeli: muammoli ta'lim va interfaol metodlar asosida kompetensiyaviy yondashuv 565
Yusupov Kodirjan Batirovich

Игровые проекты как средство обучения предлогам английского языка 569
Нуратдинова Наргиза Бахтияровна

Формирование межкультурной коммуникативной компетенции через изучение речевого этикета в цифровой среде (мессенджеры и социальные сети) 572
Юсупова Сохила Сайфиевна

Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarda sog'lom turmush tarzini shakillantirish 575
Shamiyeva Manzura Fayzullayevna

MAKTABGACHA TA'LIM YOSHDAGI BOLALARDA SOG'LOM TURMUSH TARZINI SHAKILLANTIRISH

Shamiyeva Manzura Fayzullayevna
Navoiy davlat universiteti Maktabgacha ta'lim kafedrasi o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda sog'lom turmush tarzini shakllantirishning pedagogik ahamiyati hamda nazariy asoslari tahlil qilingan. Tadqiqotda 5–7 yoshli bolalarda sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini rivojlantirishning mazmun-mohiyati, uning tarkibiy komponentlari va shakllanish omillari yoritilgan. Sog'lom turmush tarzi tushunchasi jismoniy, gigiyenik, psixologik hamda ijtimoiy komponentlar asosida izohlangan. Shuningdek, maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligining ushbu jarayondagi o'rni ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Maqolada bolalarda sog'lom odatlarni shakllantirish jarayonini tizimli va uzluksiz tashkil etish zarurligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, sog'lom turmush tarzi, 5–7 yoshli bolalar, jismoniy faollik, shaxsiy gigiyena, to'g'ri ovqatlanish, psixologik barqarorlik, ijtimoiy moslashuv, pedagogik jarayon, sog'lom odatlar.

Abstract: This article analyzes the pedagogical significance and theoretical foundations of forming a healthy lifestyle among preschool children. The essence of developing healthy lifestyle skills in children aged 5–7 years, its structural components, and influencing factors are described. The concept of a healthy lifestyle is explained through physical, hygienic, psychological, and social components. In addition, the role of cooperation between preschool educational institutions and families in this process is scientifically substantiated. The article emphasizes the necessity of a systematic and continuous organization of healthy habit formation among children.

Key words: preschool education, healthy lifestyle, children aged 5–7, physical activity, personal hygiene, proper nutrition, psychological stability, social adaptation, pedagogical process, healthy habits.

Аннотация: В данной статье проанализированы педагогическое значение и теоретические основы формирования здорового образа жизни у детей дошкольного возраста. Раскрыта сущность формирования навыков здорового образа жизни у детей 5–7 лет, определены его структурные компоненты и факторы формирования. Понятие здорового образа жизни рассматривается на основе физических, гигиенических, психологических и социальных компонентов. Также научно обоснована роль сотрудничества дошкольной образовательной организации и семьи в данном процессе. В статье подчеркивается необходимость системной и непрерывной организации формирования здоровых привычек у детей.

Ключевые слова: дошкольное образование, здоровый образ жизни, дети 5–7 лет, физическая активность, личная гигиена, правильное питание, психологическая устойчивость, социальная адаптация, педагогический процесс, здоровые привычки.

KIRISH

Maktabgacha ta'lim yoshi – shaxs rivojlanishining eng muhim bosqichlaridan biri bo'lib, aynan shu davrda kelajakdagi salomatlik holatini belgilaydigan turmush tarzi asoslari shakllanadi. Shu sababli ushbu davrda bolalarning kundalik hayotini to'g'ri tashkil etish, ularni sog'lom xulq-atvor qoidalariga o'rgatish va ijobiy odatlarni mustahkamlash nihoyatda muhimdir.

5–7 yoshli bolalar atrof-muhit ta'siriga juda tez beriluvchan bo'lib, ular ko'proq kattalarga taqlid qilish orqali o'rganadilar. Demak, ota-onalar va tarbiyachilarning shaxsiy namuna ko'rsatishi sog'lom turmush tarzini shakllantirishda asosiy omillardan biridir. To'g'ri ovqatlanish, jismoniy faollik, shaxsiy gigiyena, kun tartibiga rioya qilish va ruhiy barqarorlikni ta'minlash kabi omillar kompleks ravishda yo'lga qo'yilgandagina kutilgan natijaga erishish mumkin.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish jarayoni tizimli va uzluksiz bo'lishi lozim. Bu jarayon faqatgina ta'lim muassasasida emas, balki oilada ham davom ettirilishi zarur. Bolaga sog'lom

hayot tarzining mazmuni oddiy va tushunarli shaklda yetkazilishi, amaliy faoliyat orqali mustahkamlanishi samarali natija beradi.

Shuningdek, bolalarda sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini shakllantirish ularning kelajakdagi o'qish faoliyati, ijtimoiy moslashuvi va umumiy hayot sifati uchun mustahkam poydevor yaratadi. Shu bois maktabgacha ta'lim tizimida sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Bugungi kunda jamiyatda bolalar salomatligini mustahkamlash, ularda sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini shakllantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Axborot texnologiyalarining keng rivojlanishi, kamharakatlilikning ortishi, noto'g'ri ovqatlanish holatlarining ko'payishi bolalar salomatligiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa, maktabgacha yosh davrida organizmning jadal o'sishi va rivojlanishi kuzatilgani sababli bu bosqichda sog'lom odatlarni shakllantirish alohida ahamiyat kasb etadi.

5–7 yoshli bolalarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish masalasi nafaqat tibbiy, balki pedagogik va ijtimoiy muammo sifatida ham dolzarbdir. Chunki aynan shu davrda shakllangan ko'nikma va odatlar bolaning keyingi hayot tarziga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shuning uchun mazkur mavzuni ilmiy jihatdan o'rganish va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish muhim hisoblanadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda sog'lom turmush tarzi tushunchasining mazmun-mohiyatini tahlil qilish mazkur vazifani bajarish jarayonida, avvalo, "sog'lom turmush tarzi" tushunchasining ilmiy-pedagogik va ijtimoiy mohiyati tahlil qilinadi. Sog'lom turmush tarzi – bu inson salomatligini mustahkamlashga qaratilgan ongli faoliyat bo'lib, u to'g'ri ovqatlanish, jismoniy faollik, shaxsiy gigiyena, kun tartibiga rioya qilish, ruhiy barqarorlik hamda zararli odatlardan voz kechish kabi tarkibiy qismlarni o'z ichiga oladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maktabgacha yoshdagi bolalar nuqtayi nazaridan mazkur tushuncha ularning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda talqin etiladi. Chunki 5–7 yoshli bolalarda sog'lom turmush tarzi ko'nikmalari ongli qaror asosida emas, balki ko'proq taqlid, odat va muntazam mashq qilish orqali shakllanadi.

Shuningdek, bu bosqichda sog'lom turmush tarzi tushunchasining tarkibiy komponentlari aniqlashtiriladi:

1. Jismoniy komponent – harakat faolligi, chiniqtirish, to'g'ri ovqatlanish.
2. Gigiyenik komponent – shaxsiy va umumiy gigiyena qoidalariga rioya qilish.
3. Psixologik komponent – ijobiy emotsional muhit, stressdan himoyalanish.
4. Ijtimoiy komponent – kattalar bilan sog'lom muloqot va ijobiy xulq-atvor me'yorlarini o'zlashtirish.

Mazkur vazifani bajarish orqali sog'lom turmush tarzining maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishidagi o'rni, uning pedagogik ahamiyati va tarbiyaviy imkoniyatlari ilmiy jihatdan asoslab beriladi.

Natijada sog'lom turmush tarzining mazmuni aniq mezon va ko'rsatkichlar asosida tizimlashtiriladi hamda keyingi tadqiqot bosqichlari uchun nazariy poydevor yaratiladi.

Jismoniy komponent.Sog'lom turmush tarzining jismoniy komponenti bu bolaning organizmini har tomonlama sog'lom rivojlantirishga qaratilgan harakat faolligi, chiniqtirish, to'g'ri ovqatlanish va jismoniy mashqlar tizimidan iboratdir. 6–7 yosh davrida bola organizmida suyak-mushak tizimi, yurak-qon tomir va nafas olish tizimlari faol rivojlanadi. Shu sababli ushbu yosh bosqichida jismoniy faollikni to'g'ri tashkil etish alohida ahamiyat kasb etadi.

TAHLILLAR VA NATIJALAR

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, muntazam jismoniy mashqlar bolalarning umumiy jismoniy rivojlanishini yaxshilaydi, immunitetini mustahkamlaydi hamda asab tizimining barqaror ishlashiga yordam beradi. Ayniqsa, 6–7 yoshli bolalarda koordinatsiya, muvozanat saqlash, tezkorlik va chidamlilik kabi jismoniy sifatlar faol shakllanadi.

Mazkur yoshdagi bolalar uchun jismoniy komponent quyidagi yo'nalishlarda amalga oshiriladi:

1. Harakat faolligi – kundalik ochiq havodagi o'yinlar, yugurish, sakrash, to'p bilan o'ynash, estafeta o'yinlari orqali tabiiy harakat ehtiyoji qondiriladi. Bu faoliyat mushaklarni mustahkamlaydi va ortiqcha energiyani to'g'ri yo'naltirishga xizmat qiladi.
2. Ertalabki badantarbiya mashqlari – oddiy gimnastik mashqlar (cho'zilish, egilish, aylanish harakatlari) organizmni uyg'otadi, qon aylanishini faollashtiradi va ish qobiliyatini oshiradi.

3. Chiniqtirish tadbirlari – toza havoda sayr qilish, havo va quyosh vannalari, fasllarga mos ravishda tabiat bilan uygʻun faoliyat olib borish organizmning tashqi muhit ta'sirlariga moslashuvchanligini oshiradi.
4. Toʻgʻri gavda shakllanishi – bu davrda umurtqa pogʻonasi hali toʻliq mustahkamlanmagan boʻladi. Shu sababli toʻgʻri oʻtirish, ogʻir yuk koʻtarmaslik va mos jismoniy mashqlar orqali qomatni shakllantirish muhimdir.

6–7 yoshli bolalarda jismoniy mashgʻulotlar oʻyin shaklida tashkil etilganda yuqori samaradorlikka erishiladi. Chunki bu yoshdagi bolalar uchun oʻyin asosiy faoliyat turi hisoblanadi. Harakatli oʻyinlar orqali nafaqat jismoniy sifatlar, balki ijtimoiy koʻnikmalar, jamoada ishlash malakasi va intizom ham shakllanadi.

Gigiyenik komponent

Sogʻlom turmush tarzining gigiyenik komponenti bu shaxsiy va ijtimoiy gigiyena qoidalariga ongli ravishda rioya qilish orqali bola salomatligini saqlash va mustahkamlashga qaratilgan koʻnikmalar tizimidir. 6–7 yosh davrida bolalarda mustaqillik, oʻz-oʻziga xizmat koʻrsatish va kundalik odatlarni shakllantirish jarayoni faol kechadi. Shu bois aynan ushbu bosqich gigiyenik madaniyatni tarkib toptirish uchun eng qulay davr hisoblanadi.

Gigiyenik komponent bolaning organizmini yuqumli kasalliklardan himoya qilish, sogʻlom jismoniy rivojlanishni ta'minlash hamda estetik did va ozodalikka boʻlgan ehtiyojni shakllantirishga xizmat qiladi. Bu jarayon tizimli va muntazam tashkil etilgandagina samarali natija beradi.

6–7 yoshli bolalarda gigiyenik komponent quyidagi yoʻnalishlarni qamrab oladi:

1. Shaxsiy gigiyena koʻnikmalari – qoʻlni sovunlab yuvish, tishlarni tozalash, tirnoqlarni ozoda saqlash, soch va kiyim-kechak tozaligiga e'tibor berish. Bu koʻnikmalar kasalliklarning oldini olishda muhim profilaktik ahamiyatga ega.
2. Ovqatlanish gigiyenasi – ovqatdan oldin qoʻl yuvish, toza idishlardan foydalanish, ovqatlanish vaqtida toʻgʻri oʻtirish va tartibga rioya qilish. Bu nafaqat sogʻliqni saqlash, balki madaniy xulq-atvorni shakllantirishga ham xizmat qiladi.
3. Uyqu va dam olish gigiyenasi – xonani shamollatish, toza va qulay yotoqdan foydalanish, belgilangan vaqtda uxlash. Yetarli uyqu bolaning asab tizimi va umumiy rivojlanishi uchun zarur omil hisoblanadi.
4. Atrof-muhit gigiyenasi – oʻyinchoqlarni tartibli saqlash, guruh xonasi va yashash joyining ozodaligini ta'minlash, chiqindilarni belgilangan joyga tashlash odatlarini shakllantirish.

Ilmiy jihatdan qaralganda, 6–7 yoshli bolalarda gigiyenik koʻnikmalar koʻproq amaliy faoliyat va muntazam takrorlash orqali shakllanadi. Shu sababli tarbiyachi va ota-onalarning shaxsiy namuna koʻrsatishi, tushuntirish bilan birga amaliy mashq qildirish usuli samarali hisoblanadi. Oʻyin, suhbat va koʻrgazmali vositalardan foydalanish gigiyenik odatlarning mustahkam oʻzlashtirilishiga yordam beradi.

Psixologik (ruhiy) komponent

Sogʻlom turmush tarzining psixologik komponenti bu bolaning ruhiy barqarorligi, emotsional holati va ijtimoiy moslashuvchanligini ta'minlashga qaratilgan shart-sharoitlar hamda koʻnikmalar majmuasidir. 6–7 yosh davri bola shaxsining shakllanishida muhim bosqich boʻlib, aynan shu davrda uning oʻziga boʻlgan ishonchi, atrofdagilarga munosabati va emotsional javob reaksiyalari faol rivojlanadi.

Ilmiy tadqiqotlarga koʻra, maktabgacha yoshdagi bolalarning ruhiy salomatligi ularning jismoniy rivojlanishi bilan chambarchas bogʻliqdir. Ijobiy emotsional muhitda tarbiyalangan bola oʻzini xavfsiz his qiladi, mustaqil fikrlash va faol harakat qilishga intiladi. Aksincha, doimiy stress, qoʻrquv yoki e'tiborsizlik bolaning asab tizimiga salbiy ta'sir koʻrsatishi mumkin.

6–7 yoshli bolalarda psixologik komponent quyidagi yoʻnalishlarda namoyon boʻladi:

1. Emotsional barqarorlikni shakllantirish – bolani oʻz his-tuygʻularini anglash va ifoda etishga oʻrgatish, ijobiy kayfiyatni qoʻllab-quvvatlash. Bu jarayonda maqtov va ragʻbatlantirish muhim vosita hisoblanadi.
2. Stressning oldini olish – haddan tashqari yuklama bermaslik, kun tartibini toʻgʻri tashkil etish, dam olish va oʻyin faoliyatiga yetarli vaqt ajratish orqali asab tizimini muhofaza qilish.
3. Ijtimoiy moslashuv va muloqot madaniyati – tengdoshlari bilan hamkorlik qilish, navbat kutish, nizolarni tinch yoʻl bilan hal qilish koʻnikmalarini rivojlantirish.
4. Oʻziga ishonch va mustaqillikni rivojlantirish – bolaga kichik vazifalarni mustaqil bajarish imkonini berish, muvaffaqiyatlarini e'tirof etish orqali shaxsiy qadr-qimmat tuygʻusini mustahkamlash.

Mazkur yosh bosqichida psixologik sogʻlomlikni ta'minlashda oiladagi va maktabgacha ta'lim tashkilotidagi ijobiy muhit hal qiluvchi ahamiyatga ega. Mehr-muhabbat, hurmat va qoʻllab-quvvatlash asosida tashkil etilgan tarbiya jarayoni bolada ruhiy barqarorlikni ta'minlaydi.

Ijtimoiy komponent

Sog'lom turmush tarzining ijtimoiy komponenti bu bolaning jamiyatda qabul qilingan xulq-atvor me'yorlari, muloqot madaniyati va sog'lom ijtimoiy munosabatlarni o'zlashtirish jarayonidir. 6–7 yosh davrida bola ijtimoiylashuv bosqichining faol jarayonini boshdan kechiradi. U tengdoshlari bilan munosabat o'rnatadi, kattalarning talab va qoidalarini anglay boshlaydi hamda jamoada o'z o'rnini topishga harakat qiladi.

Mazkur yosh bosqichida ijtimoiy tajriba asosan o'yin faoliyati va muloqot jarayonida shakllanadi. Shu bois ijtimoiy komponentni rivojlantirish sog'lom turmush tarzining muhim sharti hisoblanadi. Chunki ijtimoiy muhit qanchalik ijobiy va qo'llab-quvvatlovchi bo'lsa, bolaning ruhiy va jismoniy rivojlanishi ham shunchalik samarali kechadi.

Ijtimoiy komponent 5–7 yoshli bolalarda sog'lom turmush tarzini shakllantirishning muhim tarkibiy qismi bo'lib, u bolaning jamiyatga moslashuvi, ijtimoiy faoliyati va shaxs sifatida kamol topishida hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

5–7 yoshli bolalarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish maktabgacha ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Chunki aynan ushbu yosh davrida bolaning jismoniy, ruhiy va ijtimoiy rivojlanish asoslari shakllanadi hamda kelajakdagi salomatlik holatini belgilovchi muhim odatlar qaror topadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, sog'lom turmush tarzini shakllantirish jarayoni kompleks yondashuv asosida amalga oshirilgandagina samarali bo'ladi. Ya'ni jismoniy, gigiyenik, psixologik va ijtimoiy komponentlar o'zaro uyg'unlikda rivojlantirilishi zarur. Jismoniy faollik va to'g'ri ovqatlanish bolaning organizmini mustahkamlasa, gigiyenik ko'nikmalar kasalliklarning oldini olishga xizmat qiladi. Ruhiy barqarorlik va ijobiy emotsional muhit esa bolaning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi hamda ijtimoiy moslashuvini yengillashtiradi.

Shuningdek, sog'lom turmush tarzini shakllantirish jarayonida oila va maktabgacha ta'lim tashkiloti hamkorligi hal qiluvchi ahamiyatga ega. Kattalarning shaxsiy namuna ko'rsatishi, tarbiyaviy ishlarning tizimli va izchil olib borilishi bolalarda barqaror sog'lom odatlarni shakllantiradi.

Maktabgacha yosh bolaning jismoniy, ruhiy, aqliy va ijtimoiy rivojlanishida eng muhim bosqichlardan biridir. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, 5–7 yoshli bolalarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish jarayoni kompleks yondashuvni talab qiladi va uning samaradorligi jismoniy, gigiyenik, psixologik hamda ijtimoiy komponentlarning uyg'unligiga bog'liqdir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, jismoniy komponent 6–7 yoshli bolalarda sog'lom turmush tarzining asosiy tarkibiy qismi bo'lib, u organizmning to'g'ri o'sishi va rivojlanishini ta'minlash bilan birga kelajakdagi sog'lom hayot poydevorini yaratadi.

Gigiyenik komponent esa 5–7 yoshli bolalarda sog'lom turmush tarzini shakllantirishning muhim tarkibiy qismi bo'lib, u bolada ozodalikka bo'lgan ehtiyoj, sog'lig'iga mas'uliyatli munosabat va ijtimoiy madaniyatni rivojlantiradi. Mazkur ko'nikmalarni erta yoshdan shakllantirish kelajakda sog'lom va faol hayot tarzining barqaror asosini yaratadi.

Psixologik komponent 5–7 yoshli bolalarda sog'lom turmush tarzining ajralmas qismi bo'lib, u nafaqat ruhiy salomatlikni, balki bolaning kelajakdagi ijtimoiy muvaffaqiyatini ham belgilab beradi. Ruhiy jihatdan sog'lom bola jismonan faol, bilim olishga qiziqadigan va atrofdagilar bilan ijobiy munosabat o'rnata oladigan shaxs sifatida shakllanadi.

5–7 yoshli bolalarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish nafaqat ularning bugungi salomatligini ta'minlaydi, balki kelajakda jismonan sog'lom, ruhiy barqaror va ijtimoiy faol shaxs bo'lib voyaga yetishlari uchun mustahkam poydevor yaratadi. Shu bois maktabgacha ta'lim jarayonida sog'lom turmush tarzi elementlarini tizimli ravishda joriy etish va takomillashtirish dolzarb pedagogik vazifa bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish Kkonsepsiyasi".2019-yil 8-maydagi PQ-4312-son qarori
3. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi. – Toshkent: Maktabgacha ta'lim vazirligi, 2018.
4. Nishonova Z.T., Alimuhamedova Sh.A. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent: O'qituvchi, 2017.
5. Qodirova F.R. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent: Tafakkur, 2019.
6. Raximov A.G. Bolalar salomatligini saqlash asoslari. – Toshkent: Ibn Sino, 2016.
7. Sodiqova Sh.A. Maktabgacha pedagogika nazariyasi va metodikasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018.
8. Usmonxo'jayeva M. Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2015.

13.00.00	Pedagogika fanlari
13.00.01	Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta’limotlar tarixi
13.00.02	Ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo‘yicha)
13.00.03	Maxsus pedagogika
13.00.04	Jismoniy tarbiya va sport mashg‘ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05	Kasb-hunar ta’limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06	Elektron ta’lim nazariyasi va metodikasi (ta’lim sohalari va bosqichlari bo‘yicha)
13.00.07	Ta’limda menejment
13.00.08	Maktabgacha ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09	Ijtimoiy pedagogika
07.00.00	Tarix fanlari
19.00.00	Psixologiya fanlari
01.00.00	Fizika-matematika fanlari
02.00.00	Kimyo fanlari
03.00.00	Biologiya fanlari
09.00.00	Falsafa fanlari
10.00.00	Filologiya fanlari
11.00.00	Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C–5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.